

Programma Lijst Dedecker doorgelicht

Nu Lijst Dedecker een feit is, valt het op hoe alle debatten en alle berichtgeving erover enkel en alleen gaan over hoe ernstig Dedecker te nemen is. Het moge duidelijk zijn, men ziet Dedecker niet graag komen en men zou hem graag op zijn bek zien gaan. Eigenlijk bereikt men daar net het omgekeerde mee want het bewijst voor de aandachtige toehoorder dat men de opkomst van Dedecker in feite ernstig moet nemen. De vraag is dan wel waarom men het zo goed als niet heeft over **het programma zelf van Lijst Dedecker**. Heeft men het nog niet goed gelezen, vindt men het te goed of is men er bang van? Laat ons even de kernpunten eruit lichten en aan een kritische analyse onderwerpen.

Ten opzichte van al de micro-maatregeltjes van de laatste decennia, valt het plan op als de eerste ernstige poging sinds decennia om onze welvaart en welzijn op een blijvende en structurele manier veilig te stellen. Voor wie doordenkt tot op het bot, zal het programma eerder een tussenstap zijn naar een echt radicale ommekeer ook al zullen de gevestigde machtszuilen dit programma wellicht al veel te radicaal vinden.

In deze tekst zullen we het ook hebben over het **Cassandra Plan** en niet over het programma van Lijst Dedecker.

Vooreerst is het plan door een behoorlijk sterke groep van zo'n 15 mensen geschreven en niet door Dedecker zelf ook al komt de analyse grotendeels overeen met wat in zijn boek te lezen valt. Het zal de aandachtige lezer ook opvallen dat dit plan nog niet volledig af is en ook daarom zal deze doorlichting evolueren.

Ten tweede is het werkstuk van de Cassandra groep geen echt politiek programma maar een denkkader waarin men aangetoond heeft dat radicale veranderingen niet alleen noodzakelijk zijn maar ook kunnen werken. De politieke invulling ervan zal wellicht afhangen van de maturiteit van de dan dienstdoende politieke meerderheid en de druk die de burger op hen zou moeten uitoefenen in plaats van zijn lot na elke verkiezing in de handen van de politieke partijen te leggen terwijl ze het schouwspel op TV vermakelijk gade slaan.

Noteer ook dat deze doorlichting nog niet alle hoofdstukken omvat. De oorspronkelijke teksten werden in pdf vorm van de website www.lijstdedecker.com afgehaald.

Het Cassandra Plan valt uiteen in een paar grote hoofdstukken. Het moge ook duidelijk zijn dat het plan nog niet af is. Er is een ernstige poging ondernomen om het coherent te krijgen, maar de discussie is duidelijk nog niet rond.

Deel 1. Meer Welvaart, meer welzijn en welvaartsfiscaliteit.

Het overheidsbeslag: het blok aan het been naar welvaart.

Dit hoofdstuk begint met de correcte analyse dat welzijn alleen maar mogelijk is als er welvaart gecreëerd wordt. Dit kan niet zonder investeren en niet zonder de nodige arbeid. Dit in tegenstelling tot het consumptie gericht beleid van de laatste decennia waar het welzijn en de welvaart grotendeels met krediet verworven werden en hetgeen een zware hypotheek legt op de toekomst van de volgende generaties.

Dit alles veronderstelt een gezonde en evenwichtige economie. Dit evenwicht is evenwel sterk aangetast door een overmatige belastingdruk op arbeid en ondernemen en de regelknevelarij van het omvangrijke overheidsapparaat. M.a.w. men voert een beleid dat arbeid en ondernemen als de bron van alle welvaart en welzijn ondergraaft. Diegenen die nog werken staan onder zeer zware druk terwijl de overheid met het gros van de arbeidsvergoeding gaat lopen. De facto is dit een vorm van uitbuiting.

Het Cassandra Plan wil daarom het overheidsbeslag en dus de belastingsdruk beperken tot 40 % van het BBP, of grosso modo het Europees gemiddelde. Dit kan door de overheid te beperken tot haar kerntaken en ze te dwingen efficiënter te laten werken.

Commentaar

Die 40 % lijkt arbitrair ook al wordt er verwezen naar een berekening van een Sloveense econoom. Alhoewel dit een vijfde minder is dan vandaag, stemt dit overeen met het Europese gemiddelde dat zelf te hoog is in vergelijking met de rest van de wereld. En alhoewel het Cassandra Plan voorziet in een grondwettelijke vergrendeling van die 40 %, zullen politici steeds geneigd zijn tot het maximum te gaan en zullen zij wel nieuwe begrotingstruken vinden om er de facto toch over te gaan. Het ware daarom beter die 40% te verlagen naar bv. 30 % en eerder de inkomsten van de overheid te beperken, eerder dan de uitgaven. In een gezonde economie kan dit in absolute cijfers meer zijn dan vandaag.

Dit wordt ook duidelijk als men er mee rekening houdt dat de regel in feite recursief is. het overheidsbeslag kom in de teller en noemer voor. In het BBP worden de lonen en vergoedingen aan het overheidsperoneel geteld als de bijdrage van de overheid aan het BBP. Diezelfde som wordt grotendeels nog eens meegeteld via de private consumptie van het overheidsperoneel. Daarom zou het wellicht beter geweest zijn de belastingsdruk te beperken tot bv. 30% van het primaire inkomen.

Tenslotte kan men ook kijken naar de personeelsevolutie van de overheid. Grosso modo werkt nu ongeveer 1,1 miljoen mensen voor de overheid of het dubbele van voor de jaren zestig/zeventig, de jaren van gezonde economische groei. Het zou wellicht beter zijn dit maximale overheidsbeslag te koppelen aan een maximaal personeelsbestand voor de overheid, bv. 15% van de beroepsbevolking. Elke econoom weet dat een bedrijf dat deze normen qua "overhead" overschrijdt vroeg of laat in de problemen komt. Lean and mean, means a healthy business.

Naar een "sociale" taks

Alhoewel men zich de vraag kan stellen of een taks überhaupt sociaal kan zijn, pleit het Cassandra Plan toch voor een sterke reductie van de willekeur waarmee belastingen vandaag opgelegd worden. Elke belasting moet derhalve op zijn maatschappelijke gevolgen bekeken worden. De belastingsdruk, zeker op arbeid, is veel te hoog en is ook veel te complex waardoor veel van de geclaimde doelstellingen in feite onderuit gehaald worden. Het Cassandra Plan stelt derhalve voor de inkomstenbelasting te vervangen door een simpele vlaktaks van 30% (dus geen enkele aftrekpost meer), maar gecorrigeerd door een vrijstelling die afhankelijk is van het belastbaar inkomen. Andere klassieke belastingen zoals schenking- en erfenisrechten worden begrensd op 3%. Al die maatregelen moeten ook het economisch circuit transparanter maken en aldus het zwart werk weren, al was het maar omdat werken terug lonend wordt.

Anderzijds voorziet het Cassandra Plan in een verschuiving naar consumptiebelasting (waarbij inkomstenbelasting terecht bestempeld wordt als een belasting op productie). De voordelen van consumptie belasting reiken verder omdat aldus een duurzamere economie ontstaat, de belastingsbasis breder en transparanter wordt, men slecht éénmaal kan belast worden en men investeringen terug aanmoedigt. De vennootschapsbelasting wordt om dezelfde reden verlaagd tot zo'n 19%. Tenslotte wordt een deel van de belastingopbrengsten expliciet gekapitaliseerd vooral om voor de groeiende vergrijzing op te vangen.

Commentaar

Het is wellicht gemakkelijker uit te leggen dat men de vrijstelling afhankelijk maakt van het totale jaarinkomen, dan de vrijstelling voor iedereen gelijk te houden, maar het lijkt ons dat een vlaktaks met vaste vrijstelling veel eenvoudiger te innen is. Als men het op maandbasis organiseert, dan hoeft een belastingaangifte zelfs dikwijls niet en kan de werkgever rechtevrees betalen aan de fiscus. Verschillende berekeningen uit het verleden komen ook tot een lagere belastingsvoet (typisch rond de 25 %). Een vlaktaks van 30% lijkt dus te hoog. Als men dan toch overgaat naar een belasting van de consumptie, eerder dan van een arbeidsinkomen of vennootschapswinst, dan kan men zich de vraag stellen of men niet beter alle vormen van inkomstenbelasting afschaft? De problematiek die zich hierbij stelt is dat België een klein land is en men dus geen BTW kan hanteren die veel afwijkt van de buurlanden. Anderzijds zou het billijk zijn dat men consequent alle consumptie op dezelfde manier zou behandelen. Denk aan wegen met tol, openbaar vervoer, enz. waarbij ook de buitenlandse toeristen hun deel van de kosten helpen dragen. De conclusie blijft dezelfde. Men kan volledig overschakelen op een consumptiebelasting op voorwaarde dat men globaal niet meer gaat belasten dan de buurlanden. Wat impliciet veronderstelt dat de gebruiker betaalt, maar ook dat het overheidsbeslag beperkt wordt. In dat geval stopt ook de subsidiering van openbare diensten, wat in feite een verborgen belasting is, zodat alles aan zijn echte marktprijs aangerekend zal worden.

Deel 2. Meer welvaart door een efficiënte overheid

Alhoewel dit hoofdstuk ten dele het algemene hoofdstuk over welvaart en fiscaliteit herneemt, ligt hier de nadruk op de werking van de overheid zelf. Vooreerst wordt de Vlaamse-Waalse problematiek niet vanuit een nationalistisch gezichtspunt, maar vanuit een politiek-economisch gezichtspunt bekeken, "pragmatisch vertaald als "met België als het kan, zonder België als het moet". Elke Belg weet dat een gezond structureel beleid in de verschillende landsdelen zeer moeilijk gemaakt wordt door de blokkerende werking van de federale eenheidspolitiek en de versnippering van de bevoegdheden. Dit is dus geen taalgebonden programmapunt, maar een zuiver economisch gegeven van goed management. Het Cassandra Plan verwijst dan ook naar een ondertussen befaamde ECB studie die aangeeft dat de Belgische overheid in vergelijking met andere landen niet erg efficiënt met haar middelen omspringt. Als men dit doorrekent, dan kan men wel degelijk de globale belastingdruk halveren zonder dat de burger essentiële dienstverlening dient te ontberen. Dit legt de link met de democratie die de morele plicht oplegt het overheidsgebeuren (en dus de besteding van belastingsgeld) zo transparant en professioneel mogelijk te maken. Er is geen reden waarom de aandeelhouder van NV België minder rechten zou hebben dan de aandeelhouder van een privaat of publiek bedrijf met aandeelhouders.

In de context van een efficiëntere organisatie wordt ook gepleit om van meer gewicht te geven aan de "stadsgewesten".

Commentaar

Dit deel van het Cassandra Plan raakt de essentie. Het overheidsbeslag (50% van het BBP) is inderdaad een meetgegeven dat een weerspiegeling is van het al dan niet efficiënt georganiseerd zijn van een land of een regio.

Betere organisatie van de sociale zekerheid

In het Cassandra Plan ligt niet de Sociale Zekerheid onder vuur, wel de nutteloze en complexe structuren die het resultaat zijn van de verzuiling en het eigenbelang van diegenen die al deze instellingen bevolken. Deze SZ instellingen zorgen bijna meer voor zichzelf dan voor de mensen die het nodig hebben.

Commentaar

De analyse is juist, de oplossing evenwel een titanenwerk als men de kool en de geit wil sparen. De conclusie is evenwel juist. Ofwel gaat men die Kafka-structuren ontmantelen, maar dat is eerder een conditio sine qua non, ofwel beperkt men zich als overheid tot een "eerstelijns" sociale zekerheid. M.a.w. men moet de sociale zekerheid organiseren op basis van een budget (in % van het BBP) en niet op basis van hetgeen men wettelijk als verplichte bijdrage kan opleggen.

Kerntaken van de overheid

Het Cassandra Plan is hier eerder een opsomming van mogelijkheden. Zo wordt gedacht aan "Private Publieke Samenwerking" en een "Gouden Gids". Als er een

aanbieder bestaat voor een gelijkaardige dienst als die aangeboden door de overheid, dan is dit geen kerntaak en hoeft er ook geen overheidsmonopolie op te rusten. Het Cassandra Plan voorziet dan ook dat men de lijst van kerntaken veel beperkter zal zijn dan we ons vandaag kunnen inbeelden. Daarom ook wordt er gepleit om het marktmechanisme gewoon op de overheid toe te passen. M.a.w. juridische persoonlijkheden en openbaarheid van bestuur en dus ook een gedegen boekhouding zijn noodzakelijk om het marktmechanisme te laten werken. Demonopolisering en responsabilisering zijn de kernwoorden, meer dan privatisering.

Commentaar

Dit hoofdstuk is in feite de logica zelf. Als men er even over nadenkt dan zijn er nog weinig overheidsdiensten die een monopolie verrechtvaardigen. Vele van die monopolies zijn trouwens alleen maar mogelijk geworden omdat men ze via de wetgever bevoordeeld en in stand gehouden heeft. Het drama van overheidsmonopolies is dat ze niet alleen zeer inefficiënt uitgevoerd worden maar ook dat ze zorgen voor een nivellering naar beneden. Kwaliteit laat zich betalen maar een gezonde competitie zorgt ervoor dat wat men betaalt vrij efficiënt geleverd wordt. Is dit niet zo, dan is er sprake van machtsmisbruik. De demonopolisering geeft in feite ook een goed middel om de structurele hervorming op een natuurlijke manier te laten verlopen. Na demonopolisering, waarbij men uiteraard zelf bedruipend moet worden, zal de competitie vanzelf de beste oplossing laten overleven. De rest zal verdwijnen. Er zijn trouwens voorbeelden zoals Sabena en Belgacom die aangetoond hebben dat zelfs de overheidsbedrijven het uitstekend gaan doen enkel en alleen omdat ze hun overheidsbescherming verloren hebben. Wanneer volgt De Post en de NMBS?

Regeldruk

Het Cassandra Plan duidt hier aan dat er twee soorten kosten verbonden zijn aan de regelknevelarij van de overheid. Vooreerst is er de administratieve overlast die economisch nutteloos is. Maar er is ook de structurele overlast met zijn ondoorzichtigheid en absurde barrières. De overheid eigent zich dikwijls ook allerlei voorrechten toe die ronduit onrechtvaardig zijn, zoals bv. de voorkeursbehandeling van RSZ en fiscus bij een faillissement terwijl de risico nemende aandeelhouders in de kou blijven en zich aldus een tweede keer zullen bedenken om nog risicovol te investeren.

Om die regeldruk in toom te houden worden een paar voorstellen geformuleerd die er vooral op neer komen alle wetsvoorstellen eerst grondig te bestuderen met alle betrokkenen en niet aan te nemen van zodra er negatieve effecten mogelijk zijn, vooral dan op langere termijn. Er wordt ook een uitdovingsclausule voorzien. M.a.w. als een wet na 5 jaar nog steeds niet werd uitgevoerd, dan vervalt zij automatisch.

Commentaar

Wetten komen vandaag inderdaad al te dikwijls opportunistisch en op veel te korte termijn tot stand zonder dat men veel nadenkt over de langere termijn gevolgen en dikwijls contra-productieve neveneffecten. De laatste decennia zijn dan ook de bloeiperiode geweest van de micro-maatregelgjes, met alle perverse gevolgen van dien. Ook is het zo dat ongeveer 80% van de wetten het gevolg zijn van Europese

beslissingen genomen door mensen die dikwijls zelfs niet verkozen werden. Goed beleid is anders.

Men kan hier verder gaan dan het Cassandra Plan voorstelt. Bv. men kan vastleggen dat er een 3/4 meerderheid nodig is om een wet goed te keuren en 51% om een wet af te schaffen. Of men kan elke wet, zeker als het over detaillistische maatregelen gaat, stemmen met een tijdslimiet, 5, 10 of 15 jaar. Wordt de wet niet expliciet hernieuwd, dan vervalt zij automatisch. Op die manier kan men hopen dat enkel de essentiële wetten gaan overblijven.

Ruimtelijke ordening, bouwgrond en intercommunales

Cassandra snijdt hier een hekelig punt aan. Namelijk dat het Vlaamse gezin steeds meer moet betalen voor een bouwgrond en dat dit derhalve neerkomt op een sluipende verarming. Waar vroeger een enkel inkomen volstond, zijn nu tweeverdieners een must. De oorzaak hiervan is de monopolievorming door de intercommunales terwijl dezelfde instanties dikwijls door sociale huisvestingsprogramma's de markt verzieken door hun kiespubliek gesubsidieerd goedkoop te laten wonen. Er is dan maar ook één maatregel mogelijk, namelijk dat wettelijk monopolie af te schaffen en de vrije markt te laten spelen.

Commentaar

Er is weinig aan te merken op deze stelling. In dezelfde straat betaalt de huurder met een uitkering wellicht maar een tiende aan huishuur van hetgeen een jong gezin aan de overkant van de straat maandelijks mag afdragen voor het betalen van een hypothecaire lening. Hetzelfde geldt voor industriegrond. De artificiële schaarste heeft al menig ondernemer naar het buitenland gedreven, zelfs Wallonië is er een aantrekkelijke vestigingsplaats door geworden.

Overheidspersoneel

Dat België de kampioen is in de omvang van het ambtenarenapparaat is alom gekend. Wij hebben zowat 50% meer ambtenaren in verhouding tot de andere landen. Dit is niet alleen het resultaat van de regelknevelarij, maar ook van een perverse aanwervingspolitiek die veel nepjobs gecreëerd heeft, dikwijls zwaar gesubsidieerd, om de statistieken te doen opvrolijken. Daarom moet de regeldrift naar beneden en moet een aanwervingstop gecombineerd met een verstandige aanwervingpolitiek deze zware budgettaire kost en medeoorzaak van de belastingsdruk verlagen.

Commentaar

Teveel ambtenaren is een gevolg van een pervers systeem dat op die manier stemmen koopt en van de houding van de vakbonden die niet willen inzien dat dit op termijn alle welvaart ondermijnt. Het statuut van de ambtenaar is veel te royaal en discriminerend ten opzichte van de burger die als werknemer of zelfstandige de economie doet draaien en belastingen betaalt. Combineer dit met een zeer inefficiënte en oubollige administratie (onlangs nog geïllustreerd door de grieven van betogende belastingsambtenaren) en we zitten met een betonblok aan het economische been. Het aantal ambtenaren als aantal van de actieve bevolking bedraagt 40 % in Wallonië en

bijna 30% in Vlaanderen en is op 50 jaar tijd meer dan verdubbeld. Ook al hebben we een schare aan bekwame ambtenaren op niveau, veel van de door de ambtenaren ingevulde taken zijn van laag niveau en economisch overbodig en zijn in feite een verborgen vorm van werkloosheid. Men zou derhalve het ambtenaren korps beter numeriek beperken tot bv. zo'n 250 000 (wat wellicht nog veel is), de overheid demonopoliseren en het overtollige aantal ambtenaren een werknemers statuut geven. Bij een zware vermindering van het overheidsbeslag zal de verloning in de private sector snel veel aantrekkelijker worden en zullen veel ambtenaren spontaan de overstap maken. Het is ook discriminerend dat de ambtenaar van een pensioen kan genieten dat quasi het dubbele bedraagt van hetgeen men gemiddeld in de private sector bekommt en zelfs viermaal zoveel bedraagt als het gemiddelde pensioen van een zelfstandige. Deze mistoestand moet en kan weggewerkt worden door een grondige herziening vanaf de basis principes van de Sociale Zekerheid.

Het spanningveld tussen beleid en administratie. De overheid heeft een voorbeeld functie

Vandaag is een van de grote oorzaken van de inefficiënties van het beleid de belangenvermenging tussen de politieke partijen enerzijds en de publieke administraties anderzijds. De politieke gekozenen zouden zich enkel onledig mogen houden met het vastleggen van de krijtlijnen terwijl de administratie het beleid op de meest technische en professionele manier moet uitvoeren. Dit gebeurt niet en ministeriële kabinetten komen bijna in de plaats van de bevoegde ambtenaren terwijl de ambtenaren, al dan politiek benoemd, hun richtlijnen rechtstreeks krijgen van de partijtop. De overheid voldoet als economische entiteit zelf niet aan de regels van corporate governance en transparancy die ze het bedrijfsleven oplegt en schrikt er ook niet voor terug met onbetrouwbare en gemanipuleerde statistieken voor de dag te komen. Allerlei eenmalige en bedenkelijke boekhoudtruken zijn schering en inslag geworden om de illusie van een sluitende begroting hoog te kunnen houden. Het Cassandra Plan stelt daarom voor "Policy governance" (als correlaat van corporate governance) in te voeren en dit houdt in dat men o.a. de kabinetten gaat beperken.

Commentaar

Het Cassandra Plan raakt hier in feite een nog dieper liggend probleem aan, namelijk dat de scheiding der machten in feite niet meer in voege is. Daarom ook is het ganse apparaat nog ternauwernood bij machte zichzelf te hervormen. Het risico bestaat zelf dat het hele apparaat volledig in mekaar stuikt, bedolven onder haar eigen gewicht en onmacht terwijl de burger zoals in de communistische en socialistische regimes nog meer regelknevelarij te wachten staat in de krampachtige pogingen om toch maar de macht te behouden. Invoeren van regels van corporate governance en transparancy zouden kunnen helpen, maar tezelfdertijd moet men het overheidsapparaat demonopoliseren en wellicht is het aangewezen het ganse staatsbestel beginnende met een nieuwe grondwet opnieuw uit te vinden. Als de entropie te zeer toegeslagen heeft, is er maar één remedie mogelijk en dat is tabula rasa.

Deel 3. Een flexy arbeidsmarkt brengt meer welvaart

België scoort elk jaar steeds minder goed op de internationale vergelijkingen inzake competitiviteit, aantrekkelijkheid tot investeren en zelfs op de vrijheidsindex. Reden is de overheidsschuld, het overmatige overheidsbeslag met zijn verstikkende regelknevelarij, een even overmatige loonbelasting en tenslotte een rigide arbeidsmarkt door een corporatistische arbeidswetgeving. Dit alles vertaalt zich in een te hoge loonkost, een lage arbeidsparticipatie terwijl er vele jobs niet ingevuld geraken.

Het dichten van de werkloosheidsval

Zoals onlangs nog bleek, zelfs maatregelen die de werklozen aanporren om terug aan het werk te gaan, werken niet. De reden is het te geringe, soms zelfs negatieve verschil tussen het netto loon en werkloosheidsuitkering, temeer daar werklozen allerlei voordelen genieten die hun netto uitgaven verlagen terwijl gaan werken dikwijls extra geld kost, zoals kinderopvang.

Commentaar

Men mag het de werklozen niet kwalijk nemen. Die nemen een rationele beslissing. Het probleem is structureel en als men resultaten wil boeken, dan moet men radicaal het systeem veranderen, wat niet wil zeggen dat men de werklozen tot arbeid moet gaan dwingen. Vooreerst waarom wordt arbeid als bron van alle arbeid überhaupt belast? Voor de werknemer telt het nettoloon, voor de werkgever de totale loonkost. Dit verschil is zo hoog geworden dat elk bedrijf in feite ongeveer tweemaal meer aan belasting betaalt dan het betaalt als vergoeding aan de werknemer. M.a.w. men werkt in feite voor iemand anders die geen betrokken partij is. Dit kan toch de bedoeling niet zijn? Als men de werklozen terug aan het werk wil, dan moet men in de eerste plaats de belasting op arbeid afschaffen. Zo simpel is dat.

Werkloosheidsbeleid

Budgettair (als % van het BBP) geeft België bijna het dubbel uit aan werkloosheidsvergoedingen dan andere Europese landen. Op zichzelf is dat een aanduiding van een structureel probleem.

Een werkloosheidsuitkering is bedoeld als een overbruggingshulp maar in ons land is dat een levenslange kleefmat geworden. Het Cassandra Plan stelt voor drempels in te bouwen. Vooreerst is de uitkering gekoppeld aan een minimaal verleden van gewerkt te hebben maar wordt de maximum periode beperkt tot 38 maanden, waarna men terug kan vallen op een leefloon. Dit maakt van het huidige totaal onbegrensde systeem terug een verzekeringssysteem. Extra verzekeringen blijven mogelijk

Commentaar

De maatregelen van het Cassandra Plan zijn een stap in de goede richting op voorwaarde dat tezelfdertijd de belasting op arbeid afgeschaft wordt (zie vorige paragraaf), zoniet blijft niet alleen de werkloosheidsval bestaan en zal de markt ook

niet voldoende jobs aanbieden, maar zullen ook nog meer mensen dan nu in de armoede terecht komen. Het Cassandra Plan zegt ook niets over de financiering, maar als men daadwerkelijk overgaat naar een verzekerings- en kapitalisatiesysteem, dan kan dit uit vrijwillige premies en consumptie belasting gehaald worden. De vraag is ook of het zinvol blijft een onderscheid te maken tussen een werkloosheidsuitkering en het leefloon. Behalve het feit dat elk arbeidscontract normaliter voorziet in een minimale ontslag regeling, zal een verstandige werknemer een buffer aangelegd hebben. De ontslagvergoeding kan dus dienst doen als werkloosheidsuitkering terwijl het leefloon automatisch zou kunnen uitbetaald worden als een vorm van eerstelijns sociale verzekering. Belangrijk blijft dat dit vervangingsinkomen nooit te hoog wordt of we hebben een nieuwe werkloosheidsval.

Arbeidsflexibiliteit

De arbeidsmarkt is rigide en jobmobiliteit is zo goed als onbestaande. Dit komt omdat de sociale partners, vakbonden zowel als werkgevers, een te strak en eenzijdig beleid na streven dat haaks staat op de economische realiteit. Het sociaal overleg is een schaduwspel geworden waarvan de burger en de economie de dupe zijn geworden. Het Cassandra Plan pleit dan ook voor een zogenaamd "legomodel", geïnspireerd op het Deense "flexycurity" model. De overheid beperkt zich in haar sociale wetgeving enkel tot de grote lijnen en laat de concrete invulling toe op het allerlaagste niveau zodat veel meer rekening kan gehouden worden met de specifieke omstandigheden en mogelijkheden van het bedrijf en de sector.

Commentaar

Op zichzelf is dit een goede toepassing van het subsidiariteitsprincipe en maakt het een einde aan de voorbijgestreefde tegenstelling tussen werknemers en werkgevers. Een bedrijf is vandaag al lang niet meer een conflict tussen werkgevers en werknemers met tegenstrijdige belangen maar een win-win tussen risiconemende investeerders en arbeid zoekende werknemers met talenten en knowhow. Zelfs het management is dikwijls een werknemer. De werknemers hebben er dus alle belang bij dat het bedrijf in onderling overleg optimaal functioneert en niet belemmerd wordt door een rigide sociale wetgeving die buiten hen om beslist wordt. Men moet daarbij ook voor ogen houden dat vakbonden en werkgevers in grote mate niet representatief zijn voor de werknemers en bedrijven. Dit is des te meer waar als men de zelfstandigen ook in rekening brengt.

Eenheidstatuut

Het Cassandra Plan pleit hier terecht voor het totaal voorbij gestreefde onderscheid tussen arbeiders en bedienden. Bedienden zijn overbeschermd, arbeiders heel wat minder alhoewel in de praktijk beiden soms hetzelfde werk doen. Het is daarenboven wraakroepend dat de overheid eens te meer met het grootste deel van een ontslagvergoeding gaat lopen. Er wordt dan ook gepleit om dit onderscheid af te schaffen.

Commentaar

Het discriminerende verschil tussen arbeiders en bedienden is niet het enige. Ambtenaren, zelfstandigen maar ook thuiswerkende partners worden voor hetzelfde werk sociaal volledig verschillend behandeld. Men kan dus niet meer spreken over een "gelijke kansen" beleid als de wetgeving zelf discrimineert. Het zou dan ook logischer zijn dit historisch gegroeide "standen-" verschil voor eens en altijd af te schaffen. Eens te meer mag dit geen alleenstaande maatregel zijn, maar moet die samenlopen met veranderingen op allerlei vlakken zoals de sociale zekerheid.

De 40-jarige loopbaan

Dat de loopbaan veel te kort is geworden is een andere parameter die aanduidt dat ons systeem vierkant draait. Gemiddeld werkt men tot 58 jaar, wat 7 jaar minder is dan in Scandinavië, maar sommigen werden op brugpensioen geplaatst voor hun vijftigste. Cassandra pleit dan ook niet voor een vaste pensioenleeftijd maar voor een flexibele loopbaan van 40 jaar. Dit zal nodig zijn wil men de kost van de vergrijzing betaalbaar houden.

Commentaar

In feite dient men de vraag te stellen waarom men überhaupt zelf niet zou mogen beslissen wanneer men ophoudt met werken. Dit betekent wel dat men de "pensioenen" niet langer laat betalen door de nog werkende burgers maar door kapitalisatie tijdens de loopbaan. Dit zou ook de discriminatie met de zelfstandigen wegwerken die in feite geen andere keuze hebben dan zo lang mogelijk aan het werk te blijven. Bij zelfstandigen is ziekte of een ongeval dan ook niet alleen een persoonlijk maar dikwijls ook een financieel drama dat door het gehele gezin gedragen moet worden.

Iedereen ondernemer

De essentie is hier dat men zich "ondernemend" voelt en gedraagt, ook als is men geen zelfstandig ondernemer. Dat belet dat ondernemen niet echt bevorderd wordt door o.a. het financiële risico waar tegenover de zelfstandige ondernemer bijna volledig buiten de sociale zekerheid valt, zeker in financieel moeilijke tijden of nog erger als de onderneming failliet is gegaan. Buiten deze aspecten is er ook de overdreven regelknevelarij waarbij massa's vergunningen nodig zijn voor de eenvoudige beroepsactiviteit. Het weze ook gezegd dat heel wat van die wetten tot stand zijn gekomen ofwel uit politieke opportuniteit van het moment, ofwel onder druk van een kortzichtige corporatistische belangengroep. Al deze wetten en reglementeringen moeten dus dringend gescreend worden op de grondwettelijkheid waarin de economische vrijheid expliciet dient opgenomen te worden.

Commentaar

Er wordt terecht opgemerkt dat men het ondernemerschap (en innovatie om het bij de Lissabon terminologie te houden) niet kan kopen met geld, noch met allerlei overheidsinitiatieven. Ondernemerschap is het gevolg en de uiting van een cultuur die in alle lagen van de bevolking aanwezig moet zijn, die risico niet schuwt en risico nemen ook niet afstraft. Zowel de overheidssector als de private sector, waaronder de sociale partners, moeten ondernemen leren zien als een uiting van de fundamentele

vrijheid die haaks staat op elke vorm van corporatisme die enkel en alleen op macht uit is en het behoud van posities en "privilégés". Dit is essentieel een zuivere conservatieve houding die zich zowel links en rechts van het politiek spectrum voordoet. Macht bestaat voor een groot deel uit uitbuiting van de andere. Geen enkele open en democratische samenleving is daarmee gediend.

Arbeid belasten is in wezen pervers

De belasting op arbeid is niet alleen economisch waanzinnig, het is ook in vergaande mate antisociaal en immoreel omdat het veel mensen de mogelijkheid tot een eerlijk verwerven van inkomsten ontnemt en wellicht voor de rest van hun leven gevangen houdt in een nieuwe onderklasse. De overheid weet wel dat er heel wat aan de arbeidsmarkt schort maar beperkt zich dikwijls tot allerlei micro-maatregeltjes die door hun selectiviteit dikwijls perverse en discriminerende neveneffecten hebben. Er is maar één conclusie mogelijk: er moet een radicale verandering doorgevoerd worden gekoppeld aan een indijking van het overheidsbeslag.

Commentaar

Er valt hier weinig aan toe te voegen, behalve dat men wat breder moet kijken. In wezen is het pervers van gelijke welke vorm van inkomen te gaan belasten. De ene zal zijn arbeid aanbieden om een inkomen te verwerven, de andere zal zijn gespaarde arbeidsopbrengst investeren, al dan niet met veel of weinig risico, maar draagt daardoor bij aan het economisch welzijn van de samenleving. Het ware dus beter elke vorm van inkomstenbelasting af te schaffen.

Sociale bijdrage

Het Cassandra Plan neemt hier een radicale positie in. Vooreerst wordt hier op een consequente manier de basis sociale zekerheid (pensioenen, gezondheidszorg, kinderbijslag, werkloosheid, ...) onttrokken aan de belasting op arbeid door de financiering te laten gebeuren met de opbrengsten van algemene belastingen zoals consumptiebelasting. Dit is logisch want het betreft diensten die door het geheel van de samenleving gevraagd worden. Dat kan door de overgang (gepland vanaf 2008) te laten samenvallen met een uitdoofscenario van het bestaande systeem. De werknemer draagt individueel enkel bij voor de arbeidsgerelateerde risico's zoals arbeidsongevallen, beroepsziekten en werkloosheid. De facto is dit een verlaging van de arbeidskosten op bedrijfsniveau. Anderzijds wordt van de werkgevers verwacht dat zij hun rol van verantwoorde ondernemer ten volle opnemen. Zelfstandigen worden in dit schema opgenomen en genieten derhalve van dezelfde voordelen als werknemers bij faillissement.

Commentaar

Dit is inderdaad een van de radicaalste voorstellen in het plan, maar het is de logica zelve. Dit is logisch voor zover het de levensnoodzakelijke eerste-lijns SZ betreft. Men kan bijvoorbeeld niet langer solidariteit afdwingen van een fabrieksarbeider of kleine zelfstandige om mega-pensioenen van topambtenaren en politici te betalen. Voor zover het de eerstelijns- SZ betreft, gaat het hier immers om diensten die door het geheel van de samenleving gevraagd worden.

Men kan niet langer blijven eisen dat een steeds kleiner wordende groep van burgers de sociale last van iedereen blijft dragen. Dit is discriminerend en derhalve moet de last verschoven worden naar het geheel van de bevolking.

Economische bijdrage

Het Cassandra plan pleit hier vooreerst voor de sociale rechtvaardigheid die een belasting via consumptie oplevert, omdat dan iedereen in functie van zijn eigen draagkracht (vertolkt in zijn consumptie) bijdraagt. De sociale bijdrage van de werkgevers wordt om die reden dan ook in het Cassandra plan enkel en alleen aangewend via de overheid voor het algemene socio-economische beleid van de overheid. De reden is hier ook de logica zelve want dit beleid moet iedereen en de tewerkstelling in het algemeen ten goede komen. In dit plan vallen dan ook alle specifieke maatregelen van nu weg. Een berekening toont aan dat in het Cassandra plan de loonkost ongeveer met 60 % zou dalen.

Commentaar

De grote verdienste van deze optiek in het Cassandra plan is dat men consequent handelt en daarmee het corporatisme en cliëntisme van vandaag doorbreekt. Dit laatste heeft een negatieve spiraal in gang gezet van overdreven productiviteitsverhogingen met massale werkloosheid als gevolg. Sociaal betekent dat de hele samenleving ervan kan genieten en dan ook consequent bijdraagt.

Subsidies aan ondernemingen

Het Cassandra plan breekt hier met subsidies allerhande (net zoals met de aftrekposten in de persoonsgebonden inkomstenbelasting). Anderzijds moeten startende ondernemingen en risicovolle innovatie projecten wel de nodige middelen kunnen krijgen, maar dan in eerste plaats via de marktwerking zelf door risicodragende financieringsinstrumenten

Commentaar

Subsidies zijn in sterke mate marktverstoring en gaan dikwijls ten koste van de kleinere bedrijven die meestal geen middelen hebben om het lobbywerk en de administratieve overlast ervan te dragen, waardoor deze kleine bedrijven dikwijls het gelag tweemaal betalen. De beste manier om risicodragende innovatie en ondernemen te stimuleren is door dit risicohoudend gedrag van investeren in de toekomst niet af te straffen en een gunstig klimaat te scheppen. Een belangrijk element is hier het onderwijs want zonder degelijk opgeleide jonge mensen valt de innovatie stil.

Speciale Economische zones

Het Cassandra plan stelt hier voor om de voorgestelde hervorming niet direct op regionaal of nationaal vlak in te voeren maar regio (min of meer de provincies) per regio, waarbij de zwakste regio's eerst aan beurt komen.

Commentaar

Het voordeel van deze benadering is dat het schokeffect wat afgezwakt wordt. Het groot risico evenwel is dat dit teveel tijd geeft aan de gevestigde machtszuilen om de hervorming tegen te houden en zelfs te saboteren. Wellicht ware het beter elk bedrijf en elke burger de keuze te laten om ofwel in het nieuwe systeem te treden ofwel om in het oude systeem nog een tijdje mee te lopen, waarna het hervormde systeem algemeen wordt.

Deel 4. Meer welvaart door meer democratie

Particratie ondermijnt vertrouwen in de politiek

België is als land niet langer als een democratie te beschouwen. Ook al wordt het maar schoorvoetend toegegeven, we leven in een "particratie" waarbij de partij hoofdkwartieren de dienst uitmaken. Het gevolg is een toenemende apathie van de burger, die zich niet alleen vertaalt in een twijfelachtige kiesuitslag maar ook in afnemende betrokkenheid en afkeer. De facto is de scheiding der machten met een doeltreffende controle van de wetgevende macht op de uitvoerende macht een fictie geworden.

Commentaar

Dit raakt de essentie van een goedwerkend systeem. De essentie van een democratie is de discussie en de terugkoppeling op een onafhankelijke wijze. Bij gebrek ervan spreekt men van onbehoorlijk bestuur. Het drama is dat dit op het niveau van een heel land plaats vindt waarbij een quasi-legaal monopolie alle kritiek in de kiem smoort. Het gevolg is corruptie en een langzame teloorgang. Noteer dat de politieke partijen weliswaar het publieke spel spelen, maar dat achter de schermen ook heel wat drukkingsgroepen en zuilen stevig hun best doen om de verworven privilèges veilig te stellen en daarbij alle democratische principes met de voeten treden. De media spelen hierin ook een perverse rol door bij gebrek aan kritische analyse de behoudsgezindheid in de hand te werken.

Directe democratie

Wat we nodig hebben is geen zogenaamd representatieve democratie zoals nu (want dat is er enkel pro forma) maar een directe democratie zoals bv. In Zwitserland toegepast wordt. Dit maakt het onderscheid tussen een 'volksraadpleging' dat eerder fingeert als een excuus voor democratie en echt bindend referendum waarbij de burger beslist, onafgezien van wat de heersende politieke klasse zou willen. Dit geldt in het bijzonder voor meer fundamentele wetten zoals grondwetswijzigingen.

Commentaar

Het spreekt vanzelf dat een bindend referendum maar een laatste stap is in een democratisch proces waarbij scheiding der machten, onafhankelijke controle op de overheid, informatieplicht en degelijk bestuur ook deel van uit maken. Een referendum moet verafgegaan worden door een brede discussie in de samenleving en men mag in dit proces ook de rol van de media niet onderschatten. Hun onafhankelijkheid en vrije meningsuiting moeten dus absoluut zijn in een daadwerkelijke democratische samenleving. Elke objectieve waarnemer kan vandaag alleen maar vaststellen dat dit niet meer het geval is.

Het Zwitsers voorbeeld

Zwitserland is met zijn twee kamerstelsel en referenda het beste voorbeeld van een directe democratie waarbij de macht uitgaat van de bevolking zelf en niet van de "natie" zoals dit nog steeds in de Belgische grondwet staat. Zwitserland heeft ook bewezen dat de referenda er niet leiden tot onverantwoorde wetten.

Commentaar

Wie voor het eerst als Belg (en dit geldt voor de meeste zogenaamde westerse democratiën) het Zwitsers model bestudeert, staat versteld. Het land kent niet alleen al 150 jaar vrede, het is welvarend, relatief gastvrij en de belastingen zijn er laag. De bevolking heeft het via de referenda (ook op gemeentelijk vlak) voor het zeggen en de politieke klasse is er geen complexe mastodont zoals in de meeste westerse landen. Wellicht geen toeval dat Zwitserland liever niet meedeed aan het EEG gebeuren. De

machinatie bijvoorbeeld die gaande is rond de zogenaamde Europese Grondwet is er zelfs niet denkbaar, laat staan mogelijk. Het artikel in onze grondwet dat alle macht uitgaat van de natie (en niet van het volk) dateert uit het feodale Ancien Régime. Het heeft in de loop der jaren wel wat aan kracht ingeboet maar dit grondwetartikel wordt nu aangewend om het referendum tegen te houden. Hoe democratisch kan men dit nog noemen?

Waarom kiezen voor directe democratie? Directe democratie nu!

Directe democratie is een kwestie van democratisch fatsoen. Wat we vandaag hebben is een systeem waarbij de burger bijna pro forma zijn beslissingsrecht eenmaal om de vier jaar aan de politieke klasse afstaat om daarna zo goed als niet meer in de beslissingsprocessen betrokken te zijn. Nochtans, diezelfde burger geeft grosso modo twee derde van zijn inkomen af aan de overheid en de politieke klasse beslist naar goedkeuren. Natuurlijk, het zijn ook maar mensen en ze zijn behoudsgezind, dus zichzelf afschaffen of privilégies terug afnemen hoort er niet bij. Daarom pleit het Cassandra Plan voor een onmiddellijke invoering van het bindend referendum en het wetsinitiatief. Ook voor communautaire kwesties, zoniet kan men beter het land opheffen. Andere maatregelen zijn: stemrecht in plaats van stemplicht, naamstem in plaats van lijststem, geen kiesdrempels ofwel een meerderheidssysteem zoals in de angelsaksische landen invoeren.

Commentaar

Het drama van het soort pseudo-democratiën die wij kennen is dat de macht niet alleen in te weinig handen is geconcentreerd maar ook dat een machtswissel zo goed als onmogelijk geworden is. Door het cordon sanitaire, kiesdrempels, lijststemmen en het systeem van plaatsvervangers en opvolgers zijn maar een vierde van de verkozen en zetelende politici echt verkozen door de burger. Machtswissel en discussie zijn nodig om de hulp van alle burgers een vrije en dynamische samenleving op te bouwen. Essentieel is dat niemand hier het monopolie mag verwerven en de terugkoppeling in stand gehouden wordt. Een referendum is daarin een essentieel element.

Freedom of speech

Vrijheid van meningsuiting is in deze context essentieel, ook al lijken de ingenomen standpunten extreem want zij kunnen een dieper liggend probleem aan de oppervlakte doen komen. Men kan immorele standpunten ook alleen maar bestrijden door ze met morele, democratische argumenten te lijf te gaan. In deze context is het onaanvaardbaar dat men vandaag bepaalde meningen als stafbare misdrijven gaat beschouwen en men zelfs instellingen zoals het CGKR (Centrum voor Gelijke Kansen en Rechten) in het leven gaat roepen die zijn wettelijke macht als "gedachten politie" misbruikt om duidelijke ideologische redenen. Het CGKR moet daarom opgeheven worden.

Commentaar

In het voorgaande werd aangetoond hoe het politieke systeem de democratie ondergraaft en de burger de facto onmondig maakt. Met de oprichting van het CGKR en het bestrafbaar maken van opinie-misdrijven is men nog een stap verder gegaan. Specifiek wordt dit gebruikt om een belangrijk deel van het politieke spectrum buiten spel te zetten en de discussie in het publiek te onderdrukken. Dat dit de discussie naa binnenskamers verplaatst en de frustratie alleen maar vergroot, voorbij gaat aan de basis doelstellingen van dergelijke wetten wil men blijkbaar niet inzien. Men kan zich dan ook de vraag stellen wat het volgende stadium zal zijn en men kan dan ook niet anders dan denken aan wat er zich in vroegere fascistische en communistische regimes voor gedaan heeft.

Er is trouwens een merkwaardige bijziendheid in het optreden van het CGKR. Op papier lijken de doelstellingen van dit centrum zeer nobel. Maar in de toepassing worden mensen die een "verkeerd" scheldwoord gebruiken in de gevangenis geplaatst, terwijl men niet alleen echte criminelen nauwelijks bij de kraag kan vatten en men wettelijk hele bevolkingsgroepen discrimineert. Het volstaat van even te denken aan de enorme verschillen in het sociaal statuut tussen ambtenaren, werknemers en zelfstandigen. Het volstaat te denken aan allerlei sociale voordelen die men toekent aan bepaalde sociale groepen ten koste van andere groepen. Verkocht onder de noemer van sociale rechtvaardigheid en gelijke kansen, is het geheel een misgroeid mechanisme van discriminatie en de ontkenning van gelijke kansen op grote schaal.

Nota:

Nog niet behandeld:

- Migratie
- Recht en orde